

رابطه بین مهارت‌های ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه منطقه یک شهر تهران

فاطمه نیکوفرد^۱، ناهید بابایی امیری^۲

^۱ کارشناس روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگارامام، تهران، ایران.

^۲ دکتری روانشناسی تربیتی، استاد روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگارامام، تهران، ایران.

نام نویسنده مسئول:

فاطمه نیکوفرد

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۳/۶

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۵/۱۲

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر تعیین رابطه بین مهارت‌های ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه منطقه یک شهر تهران است.

روش‌شناسی پژوهش: این پژوهش از نظر طرح، توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه منطقه یک شهر تهران به تعداد ۵۰۳۸ نفر می‌باشد. که بر اساس فرمول کوکران ۳۵۷ نفر از آنان به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی جرابک (۲۰۰۴) و پرسشنامه پیشرفت تحصیلی ساعتچی (۱۳۸۴) می‌باشد. روش نمونه‌گیری از نوع طبقه‌نمایی است. از ۲۴ مدرسه موجود در منطقه یک به صورت تصادفی ۳ مدرسه انتخاب شد و از این ۳ مدرسه، به دو مدرسه جهت پخش پرسشنامه مراجعه شد. بعد از استخراج، داده‌ها وارد SPSS-22، گردیده شد. داده‌ها بوسیله ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که بین مهارت ارتباطی ($r=0/744$) و هر یک از ابعاد آن شامل مهارت درک کلامی ($r=0/617$)، مهارت درک غیرکلامی ($r=0/510$)، مهارت گوش دادن ($r=0/711$)، مهارت قاطعیت ($r=0/519$)، مهارت بینش ($r=0/621$) و مهارت تنظیم عواطف ($r=0/473$) با متغیر پیشرفت در تحصیل در بین دانش‌آموزان دختر رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح $P<0/05$ وجود دارد و براساس ضریب تعیین تعدیل شده ۰/۲۶ درصد از تغییرات نمره پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان براساس مهارت ارتباطی تبیین شد.

نتایج: ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون چندمتغیره به روش همزمان نشان داد هر یک از ابعاد مهارت ارتباطی شامل تنظیم عاطفه، بینش، قاطعیت، گوش دادن، درک کلامی و درک غیرکلامی می‌توانند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را پیش بینی کنند.

واژگان کلیدی: مهارت ارتباطی، پیشرفت تحصیلی، درک کلامی، درک غیرکلامی.

مقدمه

میتوان گفت که ارتباط، یکی از قدیمی‌ترین و در عین حال، عالی‌ترین دستاوردهای بشر بوده است. ارتباط در گذشته و برای انسان اولیه، علاوه بر کارکردهایی که در جهت حفظ حیات و یاری گرفتن از دیگران داشته، زمینه ساز فعالیت های اجتماعی و سرآغازی بر زندگی اجتماعی نیز بوده است. در هر حال، هیچ نوع ارتباطی جز به دلیل نیاز احساس شدید انسان برای برقراری تعامل اجتماعی به وقوع نمی پیوندد. انسان برای برقراری رابطه با دیگران روش‌های مختلفی را پروراند است، که رشد و تکامل زبان و شیوه‌های غیرکلامی مانند حالت چهره، حالت کلی بدن یا وضعیت اندام‌ها حرکات بیانگر و غیره را شامل می‌شود. یکی از این شیوه‌ها می‌توانند بخشی از اطلاعات و احساسات مورد نظر فرد در حال صحبت، یا گوینده، را به، فرد دیگر، یا شنونده، انتقال دهد. برقراری ارتباط میان فردی، زمانی صورت می‌گیرد که افراد با هم تعامل داشته باشند (ارتباط متقابل) هر ارتباطی یک تبادل است و حداقل دو نفر باید در آن شرکت داشته باشند. افراد به طرق گوناگون با یکدیگر صحبت می‌کنند، گوش می‌دهند، مشاهده می‌کنند و نسبت به هم واکنش نشان می‌دهند و اطلاعات بسیاری رد و بدل می‌کنند و این همان شیوه زندگی اجتماعی است (افشین، ۱۳۹۶).

مهارت‌های ارتباطی شامل ابعاد گوش کردن، درک کلامی، درک غیرکلامی، قاطعیت، بینش، تنظیم عواطف می‌باشد. به منزله آن دسته از مهارت‌هایی هستند که به واسطه آن‌ها افراد می‌توانند درگیر تعامل های بین فردی و فرایند ارتباط شوند؛ یعنی فرایندی که افراد در طی آن، اطلاعات، افکار و احساس های خود را از طریق مبادله پیام های کلامی و غیرکلامی با یکدیگر در میان می‌گذارند (جابری و همکاران، ۱۳۹۴). اهمیت مهارت‌های ارتباطی تا جایی می‌باشد که در صورت عدم کسب آن، فرد دچار مشکلات روانشناختی مانند احساس تنهایی، اضطراب اجتماعی، افسردگی، حرمت خود پایین و عدم موفقیت های شغلی و تحصیلی می‌شود (فلامری، ۱۳۹۳).

یادگیری پدیده‌ای اجتماعی است و این پدیده بدون وجود روابط بین اعضای جامعه امکان‌پذیر نیست. روابط انسانی در یک سازمان آموزشی فرایند برقراری و حفظ و گسترش رابطه هدف‌دار پویا و دو جانبه بین اعضای یک سیستم اجتماعی (مدرسه) است که با تعمیم نیازهای منطقی اجتماعی و روانی فرد و گروه سبب تفاهم، احساس رضایت و سودمندی متقابل و به وجود آمدن زمینه های انگیزش و رشد و تحصیل رسیدن به اهداف سازمان آموزشی می‌شود.

بنابراین وجود روابط انسانی، تسهیلگر سازمان آموزشی در رسیدن به اهداف خود است. اما وجود روابط انسانی مطلوب نیازمند مهارت های ارتباطی می‌باشد که تسهیلگر تاثیر ارتباط بین افراد است. مهارت های ارتباطی به رفتارهایی اطلاق می‌شود که به فرد کمک می‌کند عواطف و نیازهای خود را به درستی بیان کند و به اهداف بین فردی دست یابد (محمدی، ۱۳۸۸).

تکریم شخصیت چیزی است که نوجوانان سخت به آن نیاز دارند از این رو ترغیب و تشویق نوجوانان، ایجاد الگوهای رفتاری سالم و موفق، تقویت مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی و یاددهی شیوه های صحیح غلبه برناملازمات زندگی از مهم‌ترین اقداماتی است که می‌توان در مسیر کمک به نوجوانان انجام داد از آنجا که سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان برای داشتن یک زندگی موفق ضروری است، برای رسیدن بدین منظور برنامه‌های کاملاً کاربردی لازم است. بر طبق پژوهش‌های انجام گرفته یکی از برنامه‌هایی که در این راستا می‌تواند بسیار مؤثر باشد، فراگرفتن مهارت‌های ارتباطی است (اسکندری، ۱۳۹۶).

متأسفانه به رغم اهمیت فراوان این مسأله، یکی از مشکلات عمده مدارس مشکلات ارتباطی دانش‌آموزان بوده و هست، که اغلب به صورت الگویی ماندگار و مخرب تا بزرگسالی هم ادامه می‌یابد. با وجود آن که بخش مهمی از آموزش پنهان مدارس به پرورش مهارت‌های ارتباطی اختصاص دارد، اما در کمال حیرت و تأسف، نظام آموزشی ما راهکاری مؤثر و بنیادی برای بهبود تعاملات میان دانش‌آموزان و حتی دانش‌آموزان و اولیای مدرسه ارائه نداده است و حتی اندک تلاش های دهه اخیر هم نتیجه مؤثری نداشته است (افشین، ۱۳۹۶).

دستیابی به بهره‌وری و بهبود کیفیت نظام آموزشی را می‌توان اثرگذارترین عامل توسعه کشورها دانست. تجارب کشورهای پیشرفته‌ای چون ژاپن در زمینه توسعه همه جانبه نیز حکایت از سرمایه‌گذاری بر روی منابع آموزشی و منابع انسانی دارد. در راستای دستیابی به این اهداف و بهبود کیفیت، موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان از جمله اهداف اساسی در برنامه های آموزشی است، در حالی که امروزه افت تحصیلی یکی از نگرانی های خانواده‌ها و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت است. از جمله موضوعات

مورد علاقه صاحب نظاران علوم تربیتی یافتن شرایط و امکانات لازم و موثر در جهت تحصیل موفق و پیشرفت تحصیلی است (فلامرزی، ۱۳۹۳).

پیشرفت تحصیلی یکی از مهم‌ترین ملاک‌های ارزیابی عملکرد معلمان محسوب می‌شود. برای دانش‌آموزان نیز معدل تحصیلی معرف توانایی‌های علمی آنها برای ورود به دنیای کار و اشتغال و مقاطع تحصیلی بالاتر است. همچنین نظریه‌پردازان تربیتی بسیاری از پژوهش‌های خود را بر شناخت عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی متمرکز کرده‌اند (اسکندری، ۱۳۹۶).
پیشرفت تحصیلی عبارت است از میزان دستیابی دانش‌آموزان به اهداف آموزشی از پیش تعیین شده که انتظار داریم در کوشش‌های یادگیری خود به آنها برسند (احمدی، حاتمی و همکاران، ۱۳۹۲). در واقع داشتن قدرت یادگیری و به خاطر سپردن مطالبی که در برنامه آموزشی گنجانده شده است، باعث موفقیت و پیشرفت تحصیلی خواهد شد (گشتاسبی، ۱۳۷۵، ص ۴۶).
پیشرفت تحصیلی و عوامل موثر بر آن به عنوان یکی از متغیرهای محوری و اساسی در آموزش و پرورش همواره مورد توجه محققان و روان‌شناسان تربیتی بوده است. به عبارت دیگر محققان در بررسی همه جانبه پیشرفت تحصیلی به عوامل درون فردی و محیطی که پیشرفت تحصیلی را پیش بینی می‌کنند، پرداخته‌اند. یکی از این عوامل مهارت‌های ارتباطی بین فردی می‌باشد (احمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

پژوهش‌های همه‌گیر شناختی در این زمینه نشان می‌دهند که اکثر این دانش‌آموزان از مهارت‌های لازم برای زندگی برخوردار نیستند و ضعف عمده‌ای که از کفایت اجتماعی پایین، طرد شدن از سوی همسالان، و مشکلات تحصیلی نظیر افت تحصیلی، ترک تحصیل و غیره رنج ببرند (یاراحمدیان، ۱۳۸۸). نهادهای آموزشی مانند خانواده، مدرسه و سایر نهادهای فرهنگی برای ایجاد و توسعه چنین مهارت‌هایی در کودکان و نوجوانان موفق نبوده‌اند، در حالی که تقویت فعالیت‌های تحصیلی بدون تقویت توانمندی فردی و اجتماعی دانش‌آموزان امری دشوار و گاهی اوقات ناشدنی است (یاراحمدیان، ۱۳۸۸).
به عبارت دیگر محققان در بررسی همه جانبه پیشرفت تحصیلی به عوامل درون فردی و محیطی که پیشرفت تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند، پرداخته‌اند (سعیداوی، چلداوی، ۱۳۹۴).

بیشتر پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهند که آموزش مهارت‌های ارتباطی، بهبود قابل توجهی در حرمت خود، انگیزش، ابراز وجود، پیشرفت تحصیلی و سازش‌یافتگی دانش‌آموزان متوسطه به دنبال دارد (کاظم اسکندری، ۱۳۹۶). به هر حال مهارت‌های ارتباطی کارآمد نقش مهمی در موفقیت‌های تحصیلی دانش‌آموزان دارد (بهادری خسروشاهی، حبیبی کلیبر، ۱۳۹۶).
سین_چانگ تسای و شی_سیانگ لو^۱ (۲۰۱۵)، پژوهشی به نام "رابطه بین مهارت‌های مدیریت زمان، مهارت‌های بین فردی فیس‌بوک و پیشرفت تحصیلی در بین دانش‌آموزان دوره متوسطه" انجام داد. نتایج تحلیلی نشان می‌دهد که مهارت‌های بین فردی مبتنی بر فیس‌بوک با پیشرفت تحصیلی ارتباط منفی دارد و این بدان معنی است که مهارت‌های بین فردی مبتنی بر فیس‌بوک در زندگی روزمره نیروهای بازدارنده برای پیشرفت تحصیلی است. علاوه بر این، این همبستگی بین مهارت‌های بین فردی و پیشرفت تحصیلی توسط مهارت‌های مدیریت زمان تعدیل می‌شود. نتایج فوق نشان می‌دهد، نوجوانانی که کمتر با دوستان برای اهداف اجتماعی در فیس‌بوک صحبت می‌کنند، ممکن است به دلیل مهارت‌های موثر در مدیریت زمان، در عملکرد تحصیلی خود نقش داشته باشند. براین اساس نتیجه می‌گیریم که استفاده از فیس بوک می‌تواند کیفیت تعامل بین فردی برای یادگیری در بین نوجوانان را افزایش دهد و در نهایت پیشرفت تحصیلی آنها را بهبود بخشد [۱۷].

به طوری که سی گدم^۲ (۲۰۱۳) در پژوهشی دیگر نشان داد که مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان نقش مهمی در بهبود آموزش و یادگیری دارد. در واقع آموزش مهارت‌های ارتباطی باعث افزایش انگیزش دانش‌آموزان نسبت به یادگیری و تحصیل می‌شود. یانگ، کیم و لافی^۳ (۲۰۰۶) در پژوهش خود دریافتند که مهارت‌های ارتباطی پیش‌بینی کننده‌ی خوبی برای پیامدهای یادگیری افراد به حساب می‌آید. همچنین یادگیری که در نتیجه این مهارت به دست می‌آید، باعث بهبود سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان می‌شود (بهادری خسروشاهی، حبیبی کلیبر، ۱۳۹۶).

¹Hsien-Chang Tsai, Shih-Hsiung Liu

²Cigdem

³Yang, Kim & Laffey

در سال ۲۰۱۰ در تحقیقی که میشل مک کارتر بر روی یک نمونه ۲۴ نفری از دانش آموزان در جنوب شرقی کوین لند و در خصوص تأثیر مهارت های ارتباطی انجام داد، تأثیر مثبت آموزش ها را در بهبود سلامت روان دانش آموزان و رضایت معلمان آن ها تایید نمود (اسکندری، ۱۳۹۶).

زدرگرن^۴ (۲۰۰۳) در پژوهشی نشان داد که عدم توانایی در برقراری ارتباط مؤثر با سایرین در موقعیت های اجتماعی و از جمله مدرسه سبب به وجود آمدن مشکلات با همکلاسی ها و معلمان می گردد و این مشکلات بین فردی در نهایت در فرایند سازگاری ایجاد اختلال می کند (بهادری خسروشاهی، حبیبی کلیبر، ۱۳۹۶).

هدمن^۵ و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهش خود نشان دادند که آموزش مهارت های ارتباطی، باعث بهبود سازگاری اجتماعی، افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می شود. در واقع آموزش مهارت های ارتباطی باعث بهبود سازگاری اجتماعی، ارتباطات اجتماعی او با همسالان، همکلاسی و معلمان شده و میزان انگیزش دانش آموز به تحصیل را افزایش می دهد (بهادری خسروشاهی، حبیبی کلیبر، ۱۳۹۶).

لذا تعیین رابطه بین مهارت های ارتباطی با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه منطقه یک شهر تهران ضروری به نظر می رسد. و می خواهیم بدانیم که آیا بین مهارت های ارتباطی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه رابطه معناداری وجود دارد؟ آیا بین ابعاد مهارت های ارتباطی و پیشرفت تحصیلی رابطه ای می تواند وجود داشته باشد؟

روش

با توجه به اینکه در این پژوهش محقق به دنبال رابطه بین مهارت های ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه منطقه یک شهر تهران می باشد، لذا این تحقیق از نوع کاربردی است.

هدف تحقیقات کاربردی این است که در جستجوی دستیابی به یک هدف عملی است و تاکید آن بر تامین سعادت و رفاه توده مردم و مطلوب بودن فعالیت است. این نوع تحقیق چنانچه درست انجام شود، اطلاعات سودمندی در زمینه برنامه ریزی طرح و توسعه شیوه های عملی فعالیت اجرایی به دست می آید. همانطور که فلک^۶ اشاره کرده است، خصیصه ای که موجب می شود کوشش ما برای کسب اطلاعات و دانش منجر به تحقیق کاربردی شود، وجود هدف و مقصود است. دانشی که به این طریق کسب می شود، راهنما و دستورالعملی برای فعالیت های عملی خواهد بود (دلاور، ۱۳۸۰: ۴۹).

روش تحقیق انجام شده توصیفی و کمی و از نوع همبستگی است. تحقیقات همبستگی، شامل کلیه تحقیقاتی است که در آنها سعی می شود رابطه بین متغیرهای مختلف با استفاده از ضریب همبستگی، کشف یا تعیین شود. هدف روش تحقیق همبستگی مطالعه حدود تغییرات یک یا چند متغیر با حدود تغییرات یک یا چند متغیر دیگر است (دلاور، ۱۳۸۰: ۹۹).

جامعه آماری

جامعه عبارت است از گروهی از افراد، اشیا یا حوادث که حداقل دارای یک صفت یا ویژگی مشترک هستند. جامعه فقط به گروهی از افراد محدود نمی شود، بلکه ممکن است تمام روش های آزمایشگاهی، انواع سیگار، انواع محصولات صنعتی یا کلی ساعت هایی که در مسابقات المپیک به کار برده می شود یا همه دانشجویانی را که در این نیمسال در دانشکده ثبت نام کرده اند، شامل شود (دلاور، ۱۳۹۵: ۲۶).

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه در سال تحصیلی ۹۹_۹۸ منطقه یک شهر تهران است. که تعداد آن ها بر اساس سالنامه آماری اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران (۱۳۹۸)، ۵۰۳۸ نفر است.

⁴ Zedergen

⁵ Hedman

⁶ Fleck

نمونه و روش نمونه گیری

تعداد نمونه های این پژوهش با توجه به جامعه آماری بر اساس فرمول کوکران ۳۵۷ نفر است.

روش نمونه گیری، طبقه ای نسبی- تصادفی است.

در بسیاری از تحقیقات انسانی، محقق مایل است نمونه تحقیق را به گونه ای انتخاب کند که مطمئن شود زیر گروه ها با همان نسبتی که در جامعه وجود دارد به عنوان نماینده جامعه، در نمونه نیز حضور داشته باشند. این نمونه ها را نمونه های طبقه بندی شده گویند (دلور، ۱۳۸۰: ۱۲۵).

بدین ترتیب از بین مدارس دخترانه دوره دوم متوسطه منطقه یک شهر تهران ۲۴ مدرسه دولتی انتخاب شد و از این ۲۴ مدرسه ۳ مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شد و از این سه مدرسه، به صورت تصادفی به دو مدرسه جهت پخش پرسشنامه مراجعه شد. انتخاب کلیه کلاس ها، دانش آموزان در هر پایه (دهم، یازدهم و دوازدهم) و رشته تحصیلی (ریاضی، تجربی و انسانی) به صورت تصادفی بود.

ابزار پژوهش

به منظور سنجش مهارت های ارتباطی دانش آموزان، از نسخه تجدید نظر شده پرسشنامه مهارت های ارتباطی^۷ (۲۰۰۴) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۳۴ ماده است که پاسخگویی به آنها مستلزم استفاده از مقیاس ۵ درجه ای لیکرت (۱=هرگز، ۵=همیشه) است. اعتبار این پرسشنامه در پژوهش حسین چاری و فداکار (۱۳۸۴) در نمونه متشکل از ۷۳۳ دانش آموز و دانشجوی ایرانی با استفاده از روش آلفای کرونباخ و دو نیمه کردن برای نمره کل آزمون در نمونه دانشجویان به ترتیب برابر ۰/۷۱ و ۰/۶۹ گزارش شده است. در پژوهش حاضر، مقدار این ضرایب به ترتیب برابر ۰/۸۱ و ۰/۷۷ به دست آمد. افزون بر این، حسین چاری و فداکار (۱۳۸۴) با به کارگیری روش آماری تحلیل عاملی، روایی سازه پرسشنامه را نیز در پژوهش خود بررسی کرده اند و به ۵ عامل «مهارت های درک پیام های کلامی و غیرکلامی»، «مهارت نظم دهی به هیجان ها»، «مهارت گوش دادن»، «مهارت بینش نسبت فرایند ارتباط»، و «قاطعیت در ارتباط» دست یافته اند (حسین چاری و فداکار، ۱۳۸۴).

برای سنجش پیشرفت تحصیلی از پرسشنامه استاندارد ۶۰ سؤالی ساعتچی (۱۳۸۴) استفاده شد. این پرسشنامه براساس عبارت دو گزینه ای بلی و خیر از ۰ تا ۱ نمره گذاری شده است. به این صورت که افراد پس از مطالعه هر گویه بر روی طیف دو درجه ای گزینه ای را که نشانگر وضعیت آن هاست از ۰ تا ۱ مشخص می کنند. روایی ابزار از طریق دو هیئت از کارشناسان از جمله پژوهشگران آموزشی و تربیتی و یک سنجش میدانی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی پرسشنامه حاضر در پژوهش ساعتچی (۱۳۸۴) با آلفای کرونباخ ۰/۸۲ مورد تأیید قرار گرفته است. در پژوهش حاضر به منظور تعیین پایایی سؤالات پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار ضریب آلفای کرونباخ برای سؤالات پیشرفت تحصیلی ۰/۸۲ به دست آمد (ساعتچی و همکاران، ۱۳۸۴).

روش گردآوری داده ها

به منظور اجرای دو پرسشنامه به هردو مدارس بعد از هماهنگی با مدارس مراجعه شد. کلاس ها به صورت تصادفی انتخاب شد و قبل از پخش پرسشنامه توضیحات لازم به دانش آموزان داده شد و بعد از تکمیل پرسشنامه ها از دانش آموزان دریافت شد.

تجزیه و تحلیل آماری

به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روش های آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی - پیرسون و رگرسیون) استفاده شد. تمامی تحلیل ها با کمک نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ انجام شد.

⁷ The Communication Skills Inventory

یافته ها

جدول شماره (۴-۱): میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت درک کلامی در دانش آموزان دختر

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مهارت درک کلامی	۳۵۷	۲۵/۸۷	۳/۶۶

جدول شماره (۴-۱) میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت درک کلامی در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه را نشان می دهد. میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت درک کلامی در افراد نمونه به ترتیب ۲۵/۸۷ و ۳/۶۶ می باشد.

جدول شماره (۴-۲): میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت درک غیر کلامی در دانش آموزان دختر

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مهارت درک غیر کلامی	۳۵۷	۲۸/۱۹	۴/۵۲

جدول شماره (۴-۲) میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت درک غیر کلامی در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه را نشان می دهد. میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت درک غیر کلامی در افراد نمونه به ترتیب ۲۸/۱۹ و ۴/۵۲ می باشد.

جدول شماره (۴-۳): میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت قاطعیت در دانش آموزان دختر

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مهارت قاطعیت	۳۵۷	۲۳/۹۴	۳/۱۱

جدول شماره (۴-۳) میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت قاطعیت در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه را نشان می دهد. میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت قاطعیت در افراد نمونه به ترتیب ۲۳/۹۴ و ۳/۱۱ می باشد.

جدول شماره (۴-۴): میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت گوش دادن در دانش آموزان دختر

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مهارت گوش دادن	۳۵۷	۲۲/۴۳	۳/۷۶

جدول شماره (۴-۴) میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت گوش دادن در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه را نشان می دهد. میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت گوش دادن در افراد نمونه به ترتیب ۲۲/۴۳ و ۳/۷۶ می باشد.

جدول شماره (۴-۵): میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت بینش در دانش آموزان دختر

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مهارت بینش	۳۵۷	۲۱/۷۷	۳/۱۴

جدول شماره (۴-۵) میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت بینش در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه را نشان می دهد. میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت بینش در افراد نمونه به ترتیب ۲۱/۷۷ و ۳/۱۴ می باشد.

جدول شماره (۴-۶): میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت تنظیم عواطف در دانش آموزان دختر

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مهارت تنظیم عواطف	۳۵۷	۲۳/۶۹	۳/۳۱

جدول شماره (۴-۶) میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت تنظیم عواطف در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه را نشان می دهد. میانگین و انحراف معیار مؤلفه مهارت تنظیم عواطف در افراد نمونه به ترتیب ۲۳/۶۹ و ۳/۳۱ می باشد.

جدول شماره (۴-۷): میانگین و انحراف معیار مهارت ارتباطی در دانش آموزان دختر

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مهارت ارتباطی	۳۵۷	۱۴۵/۸۹	۲۱/۵۰

جدول شماره (۴-۷) میانگین و انحراف معیار مهارت ارتباطی در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه را نشان می دهد. میانگین و انحراف معیار مهارت ارتباطی در افراد نمونه به ترتیب ۱۴۵/۸۹ و ۲۱/۵۰ می باشد.

جدول شماره (۴-۸): میانگین و انحراف معیار پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر

متغیر پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
پیشرفت تحصیلی	۳۵۷	۴۷/۸۵	۵/۳۹

جدول شماره (۴-۸) میانگین و انحراف معیار پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر مقطع متوسطه را نشان می دهد. میانگین و انحراف معیار پیشرفت تحصیلی در افراد نمونه به ترتیب ۴۷/۸۵ و ۵/۳۹ می باشد.

داده های استنباطی پژوهش

پیش فرض های انجام رگرسیون و نرمال بودن توزیع نمرات

الف- آزمون کولموگروف- اسمیرنوف

جدول شماره (۴-۹): نتیجه آزمون کلموگراف- اسمیرنوف برای نرمال بودن توزیع نمرات

منبع تغییر	آماره آزمون کلموگراف-اسمیرنوف	سطح معناداری
مهارت ارتباطی	۲/۰۹۹	۰/۲۴۲
پیشرفت تحصیلی	۱/۵۶۳	۰/۳۴۲

نتایج جدول شماره (۴-۹) آزمون کلموگروف- اسمیرنوف را نشان می دهد. همانگونه که مشاهده می شود توزیع نمرات متغیرهای پژوهش با ۹۵ درصد اطمینان نرمال و طبیعی است.

ب- محاسبه چولگی و کشیدگی

جدول شماره (۴-۱۰): بررسی چولگی و کشیدگی برای نرمال بودن داده های پژوهش

متغیرها	چولگی	کشیدگی
مهارت ارتباطی	۰/۵۹۹	۰/۳۹۰
پیشرفت تحصیلی	-۰/۷۰۶	-۰/۳۶۴

براساس جدول شماره (۴-۱۰) چولگی معیاری از تقارن یا عدم تقارن تابع توزیع می باشد. کشیدگی معیاری از بلندی منحنی در نقطه ماکزیمم است و مقدار کشیدگی برای توزیع نرمال برابر ۳ می باشد. کشیدگی مثبت یعنی قله توزیع مورد نظر از توزیع نرمال بالاتر و کشیدگی منفی نشانه پایین تر بودن قله از توزیع نرمال است. براساس نتایج جدول بالا چون چولگی و کشیدگی در بازه (۲، -۲) قرار دارند، لذا داده ها از توزیع نرمال برخوردار هستند.

پ- مفروضه تأیید استقلال مشاهدات

یکی از مفروضه های اساسی تحلیل رگرسیون چندگانه، استقلال متغیرهای مستقل و یا به عبارت دیگر، عدم ارتباط نمره های خطای متغیرهای مستقل با یکدیگر است؛ که این مفروضه توسط آزمون دوربین-واتسون بررسی می شود. اگر همبستگی متغیرهای مستقل با یکدیگر زیاد باشد، کاربرد رگرسیون چندگانه زیر سؤال است. آزمون دوربین-واتسون که نتیجه ی آن در جدول شماره (۱۱-۴) آمده است، این مفروضه را آزمون می کند.

جدول شماره (۱۱-۴): نتایج آزمون دوربین-واتسون برای استقلال مشاهدات

مدل های پژوهش	دوربین واتسون (خود همبستگی)
پیشرفت تحصیلی بر پایه مهارت ارتباطی	۲/۴۴

براساس جدول شماره (۱۱-۴) می توان گفت که چون مقدار آماره ی این آزمون بین ۱/۵ الی ۲/۵ قرار دارد، می توان استقلال مشاهدات را پذیرفت و تحلیل را دنبال کرد. از آنجایی که آماره های دوربین-واتسون بین ۱/۵ الی ۲/۵ است، نشان دهنده ی استقلال خطاهای متغیرهای پژوهش است.

ت- مفروضه هم خطی بودن**جدول شماره (۱۲-۴): ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پژوهش**

متغیر	ضریب تحمل	تورم واریانس (VIF)
مهارت ارتباطی	۰/۲۱۵	۴/۶۴۰
پیشرفت تحصیلی	۰/۶۶۰	۲/۵۱۴

به منظور بررسی مفروضه هم خطی بودن عامل تورم واریانس^۸ (VIF) و ضریب تحمل^۹ مورد بررسی قرار گرفت. جدول شماره (۱۲-۴) ضریب تحمل و تورم واریانس (VIF) متغیرهای پژوهش را نشان می دهد. نتایج جدول شماره (۱۲-۴) نشان داد که مسئله هم خطی بودن نیز در متغیرهای تحقیق حاضر رخ نداده است. اگر ارزش عامل تورم واریانس (VIF) بالاتر از ۱۰ و ارزش ضریب تحمل کوچک تر از ۰/۱ باشد، نشان دهنده هم خطی بودن است.

تحلیل فرضیات پژوهش**فرضیه فرعی اول پژوهش:**

بین مهارت درک کلامی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه منطقه یک تهران ارتباط وجود دارد.

جدول شماره (۱۳-۴): ضریب همبستگی پیرسون مهارت درک کلامی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر

متغیر پژوهش: پیش بین	ضریب همبستگی (r)	سطح معنی داری (P-Value)
مهارت درک کلامی	۰/۳۷۸**	۰/۰۰۱

**<۰/۰۵P

نتایج جدول شماره (۱۳-۴) نشان می دهد که بین مؤلفه مهارت درک کلامی با پیشرفت تحصیلی در افراد نمونه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (P=۰/۰۰۱ و r=۰/۳۷۸).

8. variance inflation factor

9. tolerance

فرضیه فرعی دوم پژوهش:

بین مهارت درک غیرکلامی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه منطقه یک تهران ارتباط وجود دارد.

جدول شماره (۴-۱۴): ضریب همبستگی پیرسون مهارت درک غیرکلامی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر

متغیر ملاک: پیشرفت تحصیلی		متغیر پژوهش: پیش بین
سطح معنی داری (P-Value)	ضریب همبستگی (r)	
۰/۰۰۶	۰/۲۹۴**	مهارت درک غیرکلامی

**<۰/۰۵P

نتایج جدول شماره (۴-۱۴) نشان می دهد که بین مؤلفه مهارت درک غیرکلامی با پیشرفت تحصیلی در افراد نمونه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد ($P=0/006$ و $r=0/294$).

فرضیه فرعی سوم پژوهش:

بین مهارت قاطعیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه منطقه یک تهران ارتباط وجود دارد.

جدول شماره (۴-۱۵): ضریب همبستگی پیرسون مهارت قاطعیت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر

متغیر ملاک: پیشرفت تحصیلی		متغیر پژوهش: پیش بین
سطح معنی داری (P-Value)	ضریب همبستگی (r)	
۰/۰۱۶	۰/۱۳۸**	مهارت قاطعیت

**<۰/۰۵P

نتایج جدول شماره (۴-۱۵) نشان می دهد که بین مؤلفه مهارت قاطعیت با پیشرفت تحصیلی در افراد نمونه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد ($P=0/016$ و $r=0/138$).

فرضیه فرعی چهارم پژوهش:

بین مهارت گوش دادن و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه منطقه یک تهران ارتباط وجود دارد.

جدول شماره (۴-۱۶): ضریب همبستگی پیرسون مهارت گوش دادن و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر

متغیر ملاک: پیشرفت تحصیلی		متغیر پژوهش: پیش بین
سطح معنی داری (P-Value)	ضریب همبستگی (r)	
۰/۰۰۹	۰/۱۸۵**	مهارت گوش دادن

**<۰/۰۵P

نتایج جدول شماره (۴-۱۶) نشان می دهد که بین مؤلفه مهارت گوش دادن با پیشرفت تحصیلی در افراد نمونه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد ($P=0/009$ و $r=0/185$).

فرضیه فرعی پنجم پژوهش:

بین مهارت بینش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه منطقه یک تهران ارتباط وجود دارد.

جدول شماره (۴-۱۷): ضریب همبستگی پیرسون مهارت بینش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر

متغیر ملاک: پیشرفت تحصیلی		متغیر پژوهش: پیش بین
سطح معنی داری (P-Value)	ضریب همبستگی (r)	
۰/۰۱۲	۰/۱۶۱**	مهارت بینش

**<۰/۰۵P

نتایج جدول شماره (۴-۱۷) نشان می دهد که بین مؤلفه مهارت بینش با پیشرفت تحصیلی در افراد نمونه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد ($r=0/161$ و $P=0/012$).

فرضیه فرعی ششم پژوهش:

بین مهارت تنظیم عواطف و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه منطقه یک تهران ارتباط وجود دارد.

جدول شماره (۴-۱۸): ضریب همبستگی پیرسون مهارت تنظیم عواطف و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر

متغیر ملاک: پیشرفت تحصیلی		متغیر پژوهش: پیش بین
سطح معنی داری (P-Value)	ضریب همبستگی (r)	
0/004	0/095**	مهارت تنظیم عواطف

$P < 0/05$

نتایج جدول شماره (۴-۱۸) نشان می دهد که بین مؤلفه مهارت تنظیم عواطف با پیشرفت تحصیلی در افراد نمونه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد ($r=0/095$ و $P=0/004$).

فرضیه کلی پژوهش

بین مهارت های ارتباطی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه منطقه یک تهران ارتباط وجود دارد.

جدول شماره (۴-۱۹): نتایج ماتریس همبستگی پیرسون مهارت ارتباطی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر

متغیرهای پژوهش							
۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱_ مهارت تنظیم عواطف							
۲_ بینش							
۳_ مهارت قاطعیت							
۴_ مهارت گوش دادن							
۵_ مهارت درک کلامی							
۶_ مهارت درک غیر کلامی							
۷_ مهارت ارتباطی							
۸_ پیشرفت تحصیلی							

ضریب همبستگی به دست آمده در سطح $\alpha=0/01$ (۱ درصد خطا و ۹۹ درصد اطمینان) معنادار می باشد. یافته های جدول شماره (۴-۱۹) نشان می دهد که بین مهارت ارتباطی ($r=0/744$) و هر یک از ابعاد آن شامل مهارت درک کلامی ($r=0/617$)، مهارت درک غیر کلامی ($r=0/510$)، مهارت گوش دادن ($r=0/711$)، مهارت قاطعیت ($r=0/519$)، مهارت بینش ($r=0/621$) و مهارت تنظیم عواطف ($r=0/473$) با متغیر پیشرفت در تحصیل در بین دانش آموزان دختر رابطه مثبت و معنی داری در سطح $P < 0/05$ وجود دارد.

جدول شماره (۴-۲۰): نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره پیشرفت تحصیلی براساس مهارت ارتباطی

متغیرهای پیش بین	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد	T	سطح معنی داری
	B	خطای استاندارد	ضرایب بتا (β)	
ثابت (Constant)	61/85	713/0	-	001/0
تنظیم عاطفه	۰/۶۱۲	۱/۴۱۰	۰/۲۹۷	۰/۰۰۵
بینش	۰/۵۵۸	۰/۳۹۹	۰/۲۸۸	۰/۰۰۳
قاطعیت	۰/۴۹۸	۲/۵۱۳	۰/۳۰۵	۰/۰۰۱
گوش دادن	۰/۵۱۶	۰/۳۸۷	۰/۲۹۶	۰/۰۰۱
درک کلامی	۰/۶۰۴	۱/۵۸۹	۰/۴۲۳	۰/۰۰۵
درک غیر کلامی	۰/۳۸۷	۱/۴۷۲	۰/۳۹۸	۰/۰۰۴

$$R^2 = ۰/۲۵۸؛ F = ۲۱/۶۵۱؛ R^2 \text{ تعدیل شده} = ۰/۲۶۴؛ R = ۰/۵۱۴$$

براساس ضریب تعیین تعدیل شده ۰/۲۶ درصد از تغییرات نمره پیشرفت تحصیلی دانش آموزان براساس مهارت ارتباطی تبیین شد. ضرایب استاندارد و غیراستاندارد رگرسیون چندمتغیره به روش همزمان نشان داد هر یک از ابعاد مهارت ارتباطی شامل تنظیم عاطفه ($\beta = ۰/۲۹۷$ و $P < ۰/۰۵$)، بینش ($\beta = ۰/۲۸۸$ و $P < ۰/۰۵$)، قاطعیت ($\beta = ۰/۳۰۵$ و $P < ۰/۰۵$)، گوش دادن ($\beta = ۰/۲۹۶$ و $P < ۰/۰۵$)، درک کلامی ($\beta = ۰/۴۲۳$ و $P < ۰/۰۵$) و درک غیر کلامی ($\beta = ۰/۳۹۸$ و $P < ۰/۰۵$) می توانند پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را پیش بینی کنند.

بحث و نتیجه گیری

میزان پیشرفت تحصیلی یکی از ملاک های کارایی نظام آموزشی است. بنابراین تحلیل عوامل مربوط به آن از اساسی ترین موضوعات تحقیقی در نظام آموزشی در گرو عوامل بیشماری است که می توان آنها را در دو مقوله کلی عوامل محیطی و عوامل فردی یا شخصیتی بررسی نمود (بشری، ۱۳۹۰). مهارت های ارتباطی جزء مقوله عوامل فردی و محیطی است. مهارت های ارتباطی، روش ارتباط برقرار کردن مانند گوش دادن فعال، صحبت کردن موثر و حل تعارض را شامل می شود، ارتباط شامل رفتار کلامی و رفتار غیر کلامی است، از طرف دیگر اشاره دارد به توانایی تفسیر احساسات، نگرش ها، واقعیت و عقاید به منظور بیان آنها به دیگران است (سلیمانی بآبادی، ۱۳۹۰).

این مهارت ها مشتمل بر مهارت های فرعی زیر است که اساس مهارت های ارتباطی را تشکیل می دهد: ۱_ درک پیام های کلامی و غیر کلامی: توانایی دریافت و ارسال پیام های واضح ارتباطی که از آن به صورت مهارت های درک پیام یاد می شود. ۲_ نظم دهی به هیجان ها: به طور خلاصه مقوله کنترل عواطف، ناظر به توان ابراز احساسات و کنترل آن و نیز کنار آمدن با عواطف دیگران است. ۳_ گوش دادن: گوش دادن، فرایند آموخته شده و پیچیده حس کردن، تفسیر، ارزیابی، ذخیره سازی و پاسخ دهی به پیام های شفاهی است. گوش دادن مؤثر، فعالیتی است که گوینده را در انتقال منظور خویش یاری می کند و از طرفی، حالت دفاعی را در گوینده از بین می برد. ۴_ بینش نسبت به فرایند ارتباط: توانایی درک چگونگی تأثیرگذاری در روابط اجتماعی و نیز توانایی فهم دیگران است که یکی دیگر از مهارت های ارتباطی است. ۵_ قاطعیت در ارتباط: این مهارت ناظر به برخورداری از جسارت بدان حد است که فرد بتواند صرف نظر از واکنش عاطفی دیگران، سؤال ها و ابهامات خود را بیان کند (جابری و همکاران، ۱۳۹۴).

عواملی مانند خانواده، مدرسه، ویژگی های شخصیتی و غیره بر پیشرفت تحصیلی تأثیر می گذارد. از بین این عوامل به نظرمی رسد که مهارت های ارتباطی نیز بر پیشرفت تحصیلی اثرگذار باشد.

مطالعات بسیاری در زمینه مهارت های ارتباطی و پیشرفت تحصیلی صورت گرفته به طور مثال: سعیدآوی و چلداوی (۱۳۹۴)، تحت عنوان "بررسی رابطه سلامت روان و مهارت های ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع راهنمایی اهواز" پژوهشی

انجام دادند. نتایج آن پژوهش نشان داد که بین مهارت‌های ارتباطی و سلامت‌روان با پیشرفت تحصیلی رابطه ساده و چندگانه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون به روش گام به گام نشان داد که مهارت‌های ارتباطی و سلامت روان نقش مهمی در پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارند. سطح معناداری در این پژوهش $a=0/05$ بوده است.

هاگمن (۱۹۹۴) در زمینه وضوح و گرمی ارتباط انجام داد. هاگمن بر رابطه والدین، فرزندان، پیشرفت تحصیلی و عملکرد روان‌شناختی کودکان خانواده‌های آفریقایی‌آمریکایی انجام داد و همبستگی معناداری میان ارتباط خوب والدین با فرزندان و پیشرفت تحصیلی و شایستگی کلی آنها نشان داد (نورالدین وند و همکاران، ۱۳۹۰) و همچنین احمدی و همکاران (۱۳۹۲)، با عنوان "اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بر بهبود عزت‌نفس و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه" پژوهشی انجام دادند و نشان داد که آموزش مهارت‌های ارتباطی موجب بهبود سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود.

هدف پژوهش حاضر بر این بود که رابطه بین مهارت‌های ارتباطی و پیشرفت تحصیلی را در دانش آموزان دوره دوم متوسطه دختر منطقه یک شهر تهران برآورد. نتایج مطالعات صورت گرفته بود.

یافته‌ها بر اساس ضریب همبستگی پیرسون نشان داده است که: بین مهارت‌های درک کلامی و پیشرفت تحصیلی ($r=0.378$)، بین مهارت‌های درک غیرکلامی و پیشرفت تحصیلی ($r=0.294$)، بین مهارت‌های قاطعیت و پیشرفت تحصیلی ($r=0.138$)، بین مهارت‌های گوش کردن و پیشرفت تحصیلی ($r=0.185$)، بین مهارت‌های بینش و پیشرفت تحصیلی ($r=0.161$)، بین مهارت‌های تنظیم عواطف و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد ($r=0.095$).

بنابراین نتایج ماتریس همبستگی پیرسون نشان داد که بین مهارت‌های ارتباطی و هر یک از ابعاد آن شامل: مهارت‌های کلامی، مهارت‌های غیر کلامی، مهارت گوش دادن، مهارت بینش، مهارت قاطعیت و مهارت تنظیم عواطف با متغیر پیشرفت تحصیلی در بین دانش آموزان دختر رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد و همچنین به طور کلی بین مهارت‌های ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه منطقه یک شهر تهران رابطه وجود دارد.

پیشنهاد ها

پیشنهاد می‌شود که رابطه بین مهارت‌های ارتباطی و پیشرفت تحصیلی در دختران و پسران مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد و همچنین تفاوت مهارت‌های ارتباطی و پیشرفت تحصیلی در هر دو جنس بررسی شود. یک برنامه آموزشی تدوین گردد که نه تنها مهارت‌های ارتباطی را آموزش دهد بلکه یک شیوه‌ای برای تدریس به دانش‌آموزان نیز باشد و پیشرفت تحصیلی آنان را قبل و بعد از آموزش بررسی شود. پیشنهاد می‌شود که در تمامی مقاطع تحصیلی، پژوهشگران در آینده این موضوع را در جامعه وسیع‌تر مورد پژوهش قرار دهند. در آینده پژوهشگران می‌توانند بر روی آموزش مهارت‌های زندگی بر انگیزه پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان برآورد کنند.

سیاسگزاری

در پایان از تمامی دانش‌آموزان، مسئولین محترم مدارس، آموزش و پرورش و بزرگوارانی که در این پژوهش، همکاری نموده‌اند تشکر به عمل می‌آید.

منابع و مراجع

- [۱] احمدی، محمدسعید؛ حاتمی، حمیدرضا؛ احدی، حسن؛ اسدزاده، حسن. (۱۳۹۲). تاثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر باورهای خودکارآمدی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر، شماره ۴، صص ۱۱۸-۱۰۵.
- [۲] اسکندری، کاظم. (۱۳۹۶). تاثیر مهارت‌های ارتباطی بر پیشرفت تحصیلی و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان پسر دوره اول دبیرستان شهر رشت، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور کرج.
- [۳] افشین، ابراهیم. (۱۳۹۶). مقایسه مهارت‌های ارتباطی، ویژگی‌های شخصیتی، انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مدارس دولتی و غیردولتی دوره دوم متوسطه ناحیه چهار شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- [۴] بهادری خسروشاهی، جعفر؛ حبیبی کلیر، رامین. (۱۳۹۶). تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر انگیزش تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه، شماره ۳۹، صص ۱۷۳-۱۵۱.
- [۵] بشری، مژگان. (۱۳۹۰). بررسی رابطه سبک اسناد، انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه کاشان.
- [۶] جابری، سمیه؛ اعتمادی، عذرا؛ احمدی، احمد. (۱۳۹۴). بررسی رابطه مهارت‌های ارتباطی با صمیمیت زناشویی. پژوهش‌های علوم شناختی-رفتاری، شماره ۲.
- [۷] حسین چاری، مسعود؛ فداکارداورانی، محمد مهدی. (۱۳۸۴). بررسی تاثیر دانشگاه بر مهارت‌های ارتباطی بر اساس مقایسه دانش‌آموزان و دانشجویان. دوماهنامه علمی-پژوهشی دانشگاه شاهد، سال دوازدهم، شماره ۱۵، صص ۳۲-۲۱.
- [۸] دلاور، علی. (۱۳۹۵). احتمالات و آمار کاربردی در روانشناسی و علوم تربیتی. تهران، انتشارات رشد.
- [۹] دلاور، علی. (۱۳۹۶). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. تهران، انتشارات رشد.
- [۱۰] ساعتچی، محمود؛ کامکاری، کامبیز؛ عسکریان، مهناز. (۱۳۸۴). آزمون‌های روان شناختی. تهران: نشر ویرایش.
- [۱۱] سعیدآوی، جاسم؛ چلداوی، حسن. (۱۳۹۴). بررسی رابطه سلامت روان و مهارت‌های ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع راهنمایی اهواز، دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- [۱۲] سلیمانی‌بابادی، زینب. (۱۳۹۰). بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی با الگوی یادگیری جانشینی به مادران بر کاهش پرخاشگری مادر-فرزند در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهر شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی.
- [۱۳] فلامرزی، عباس. (۱۳۹۳). رابطه مهارت‌های ارتباطی و اخلاق حرفه‌ای دبیران با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستان‌های جزیره کیش، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- [۱۴] گشتاسبی، محمود. (۱۳۷۵). رابطه‌ی عزت نفس، انگیزش و هوش با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزانی که به پیش دانشگاهی راه یافته‌اند. پایان‌نامه ارشد، دانشگاه علامه تهران.
- [۱۵] محبی نورالدین‌وند، محمدحسین؛ مشتاقی، سعید؛ شهبازی، مسعود. (۱۳۹۰). رابطه بین جو عاطفی خانواده با رشد مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر و دختر پایه‌های چهارم و پنجم ابتدایی شهرستان مسجد سلیمان، پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، دوره دوم، شماره ۳۰.
- [۱۶] محمدی، عصمت. (۱۳۸۸). بررسی رابطه مهارت‌های ارتباطی معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مدارس ابتدایی شهر کرج، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران.
- [۱۷] یاراحمدیان، نسرين. (۱۳۸۸). طراحی و آزمایشی برنامه آموزش مهارت‌های زندگی جهت افزایش کفایت اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان سال اول دبیرستان شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه الزهراء.
- [18] Hsien-Chang Tsai, Shih-Hsiung Liu. (2015). "Relationships between time-management skills, Facebook interpersonal skills and academic achievement among junior high school students.